

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra DE FREMMEDE

Citation: Ewald, Johannes: "Johannes Ewalds samlede skrifter", i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 159. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald06val-shoot-idm140353511684624/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

frygtsom Venlighed i Haanden -- De maae ikke blive vred, sagde han -- Jeg meente intet ont dermed -- Men paa min Ære, da jeg saae den stakels Kone, faldt det mig ikke ind at tænke paa, enten hun sagde sandt eller ey --

Jeg negter ikke, at jeg dengang kun med Nød kunde bare mig for at omfavne ham -- En ung begyndende UrteKræmmer gjorde det virkelig; og jeg saae meget vel, at min yngste Syster sneg sig

¹⁰ til, at trykke ham venligt i Haanden --

Hos de øvrige var ingen Forladelse at vente --

Hvor trodsig, hvor ugudelig han staaer endda og forsvarer sine Feyl, sagde Damerne -- Han gjør sig en Ære af, at være en Ødeland, sagde Mændene --

¹⁵ dene --

Har Deres Papa da ikke formant Dem til at være sparsom? faldt det en aldrende Kjøbmand ind at spørge --

Min Papa, svarede Frankhuysen, har formant

²⁰ mig til at føre mig op, som en Adelsmand -- Dette Svar var altfor stolt, og det kunde naturligviis aldrig || blive vel optaget i et Selskab af Hollandske

³³⁷ Kjøbmænd -- Det bragte og alle op imod ham, selv dem, som hidindtil havde syntes at være meest

²⁵ tvivlraadige -- Alles Røst var imod ham, alle lastede ham -- og han, som engang havde faaet Munden paa Gang, forsvarte sig mod alle, uden at give nogen et Ord efter -- Dog skulde maaskee alting

tilsidst have blevet bragt i Rigtighed, dersom ikke ³⁰ en ulykkelig Hændelse paa engang havde ødelagt al den Credit, som han enten ikke havde tabt, eller,

som han ved sine muntre, skarpsindige og høje Hjertede Svar igjen havde tilveycbragt sig hos en Deel af MandFolkene -- Herr Schüker, hvilken

³⁵ maaskee syntes, at Tretten begyndte at blive for koldsindig; foreholdt ham, at han meget ofte og endnu ved deres Afreyse havde hørt hans Moder meget alvorlig formane ham til, at holde bedre paa Pengene, end han pleyede -- Og om ti og tyve

Mødre i dette Øyeblik formanede mig dertil, svarede Frankhuysen; og jeg om en Time mødte en ulykkelig Kone, som den vi mødte før, saa glemte jeg alle deres Formaninger — Og gav hende endnu to Species Ducater? spurgte Schliker — Dette Spørgsmaal var Anledningen til Frankhuysens to-tale UnderGang — Den gamle Anderson, som ikke havde talt et Ord siden sit sidste Udraab, spratt op i sin Stoel, som jeg troer, ved en blot mechanisk Virkning af Lyden, da han hørte de to Species Ducater nævne, og kunde umuelig bare sig for, at igjentage de samme Ord, med en Heflighed, der var langt større end før; og til alt Vanheld saa stor, at han derover glemte sin Podagra, og stampede imod Jorden, hvilket da i samme Øyeblik erindrede ham derom igjen — Af Naturen knarvurn, tilforn ærgerlig over, at to Ducater, som han troede, var saa unyttig kastede bort, og nu opbragt ved den heftigste Smerte, blev han ved i et got Korteer, at bande Herr Frankhuysen af Hjertens Grund, og at skjelde ham, for alt hvad han kunde finde paa, som den han ansaae for at være allene Skyld i hans Vanheld, og desuden den eneste, hvorpaa han med en Slags Rimelighed kunde udøse sin Galde — Frankhuysen havde Ærbødighed nok for hans Alder, og jeg tør sige Medynk nok med hans Smerte, til at høre taalmodig paa ham i de første tre, fire Minuter — Men saa var og alting ude — Han var en Strøm der igjennembrød sin Dæmning — Han vilste en Færdighed, som han endnu ikke var bekjendt for; han bandede, som den vildeste af vore ChinaFarer — Kort, han gav hverken den Gamle, eller || nogen af os andre, der vilde styre ham til rette. Ære, som man siger, for en halv Skilling; og jeg maatte tilsidst, for at undgaae større Yderligheder, saa got som med Magt trække ham ud i en anden Stue; hvor jeg bad min Broder blive hos ham, og om mueligt, bringe ham til Eftertanke — Da de fleeste af de tilstedeværende

Kjøbmænd, trængte meget ofte til Herr Andersons Credit; og ingen aldeles kunde undvære ham — da desuden denne Opførsel af en 14 Aars Dreng, imod en gammel Mand, var saa aabenbar ufor-
 5 skammed og uundskyldelig, er det let at begribe, at alle nu enstemmige fordømte ham, og i et Chor med Matronerne, kaldte ham det frekkeste, det
 ryggesløseste, det slettest opdragne, og det ugude-
 10 ligste unge Menneske, som nogen havde seet, eller kunde forestille sig — Og den arme Frankhuysen, havde virkelig ingen Venner meer, i dette store, og i vor Bye anseelige Selskab, uden mine yngre
 Sydskende, som intet kunde hjælpe ham; mig, som ikke turde lade mig mærke dermed, og den før
 15 omtalte unge Urtekræmmer, som, uagtet han høylig misbilligede hans sidste Opførsel, var dristig nok til offentlig at give hans Adfærd med den fatige Kone ud for en elskværdig Ædelmodighed; og som, i forbigaaende sagt, spille Bankerot Aaret
 20 derefter —

Da den Gamle nogenledes var stillet tilfreds, og alting begyndte igjen at komme i sin Orden, spurgte min Moder, den unge Schliker ad, om hans Compagnon altid havde været saaledes — Han trak
 25 paa Skuldrene, og sagde, at, endskjønt han krævede Gud til Vidne, hvorlidet det var hans Sag, at tale ilde om noget Menneske, mindre om den man havde givet ham til Selskab, saa dog — da han selv saa tydelig havde røbet sig — og han, Herr
 30 Schliker desuden bar alt for stor en Ærbødighed, for min Moder, til at dølge Sandheden for hende, naar hun spurgte ham derom, saa maatte han tilstaae — at de kun havde seet det mindste af Herr Frankhuysens Ugudelighed — Uagtet alle hans
 35 christelige, og retskafne Moders Formaninger, uagtet hans fromme Læreres ofte igjentagne Tugtelser; og, om jeg tør legge det til, sagde han og slog Øynene ned; uagtet mine egne kjærlige, og jeg kan sige broderlige Raad, har han altid været eens,